

Beleidsbeïnvloeding in met gedragsinzichten in Coronatijd

*perspectief van de RIVM Corona
Gedragsunit*

5.1.2e

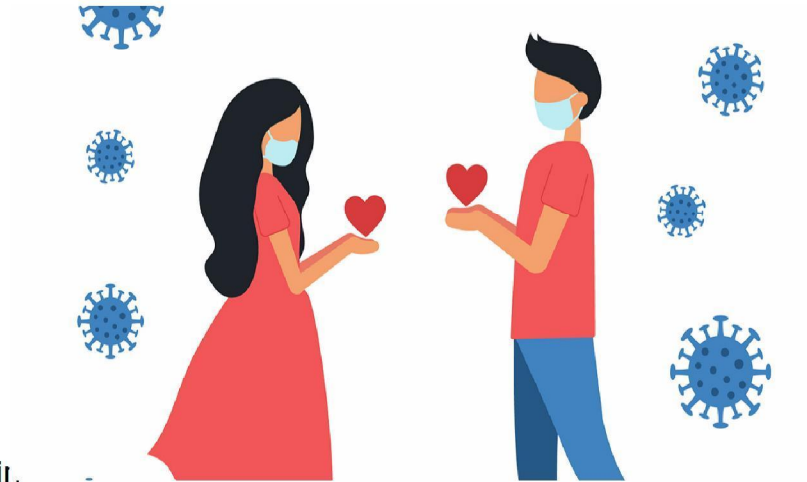
5.1.2e

Maastricht 22 maart 2022

Inhoud

- › Kennismaken
 - Met mij
 - Met het RIVM
 - Met de RIVM Corona Gedragsunit
- › Update gedragsonderzoek
- › Reflecties Corona Gedragsunit NCTV
- › Denk richting korte en middellange termijn.

5.1.2e

Even kennismaken

Onze missie

Het RIVM zet zich in voor een gezonde bevolking en een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving

Onze kernwaarden

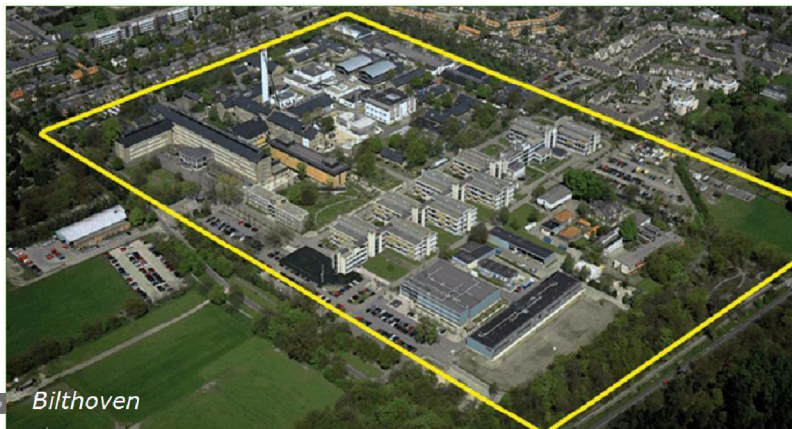
- deskundig
- betrouwbaar
- onafhankelijk

Kerncijfers 2021

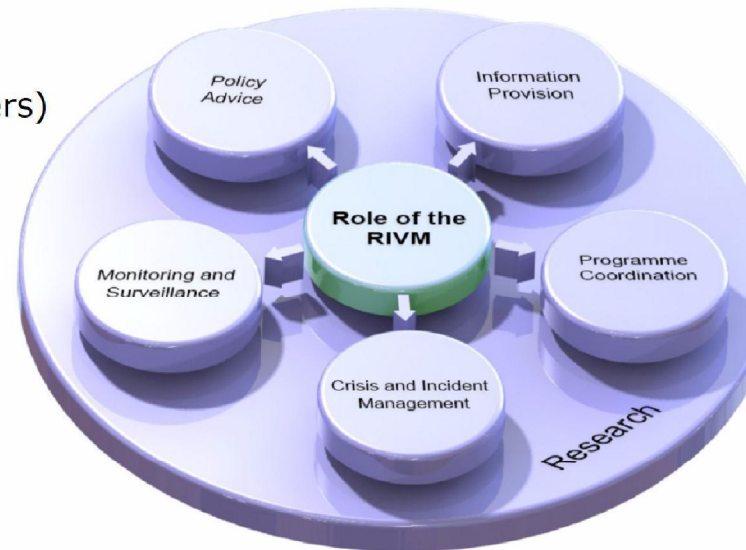
- › Opgericht in 1909
 - › 2075 fte werknemers
 - › Omzet € 475 miljoen
 - › Drie kennisdomeinen
- Wetenschappelijk onafhankelijk (Wet op het RIVM)
 - Circa 900 projecten jaarlijks
 - Circa 150 rapporten en 700 wetenschappelijke publicaties jaarlijks

Kerntaken

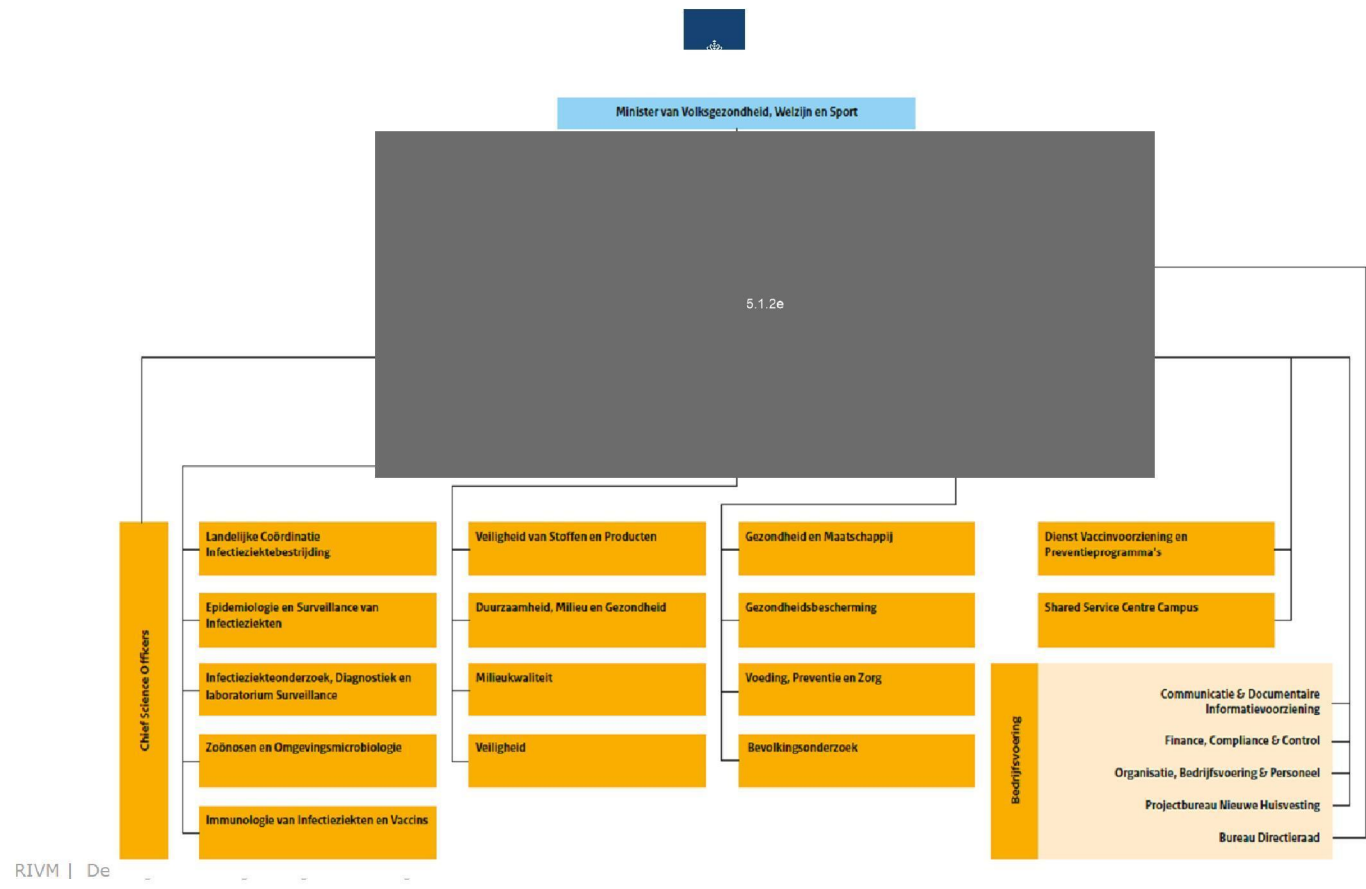
- Informatieverstrekking
- Meten (bijvoorbeeld samen met inwoners)
- Monitoren en evalueren
- Kennisontwikkeling
- Crisis en incidentmanagement
- Advies

Positie

- RIVM is een agentschap van VWS (= eigenaar)
 - beslist over WAT, niet over HOE
- Opdrachtgevers nationaal o.a. VWS, (incl. IGJ), BZK, I&W, LNV, EZ, SZW, NVWA, Defensie
- Opdrachtgevers internationaal EC en agentschappen, VN organisaties o.a. WHO, FAO, UNEP, EFSA, ECHA
- Opdrachtgevers lokaal en regionaal (gemeenten, provincies etc)

Onze strategische prioriteiten

Ten behoeve van onze missie en kerntaken zetten we deze vijf jaar extra in op vier strategische prioriteiten:

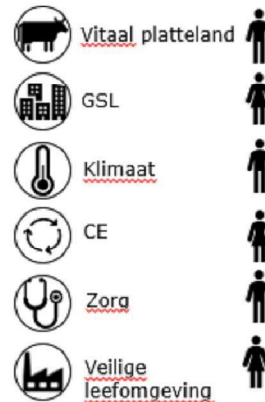

Relevante thema's / opgaven RIVM

Strategisch programma RIVM

- Leefomgeving en gezondheid (Gezond Stedelijk Leven – GSL)
- Blootstelling en gezondheidseffecten
- Circulaire economie (CE)
- Duurzame zorg en preventie
- Safety and security
- Integraal voedselbeleid
- Perceptie en gedrag
- Methoden voor verzameling en analyse van data

Regionale accenten

Ism regionale en lokale organisaties en overheden, zodat de juiste kennis op het juiste moment en de juiste plek beschikbaar is.

Programma Gezonde School

Samen sterk – Gezonde School (GS)

Successen:

- Binnen GS vinden GGD GHOR en het RIVM elkaar op de inhoud. Ieder vervult hier een eigen rol in, waarbij we elkaar versterken bij oa:
 - belang van data voor keuze prioriteiten, bv aan welk thema/doel gaat een school werken?
 - inzet op kwaliteit, bv gebruik van erkende interventies
 - samen optrekken naar GS-adviseurs (GGD'en) en niet als losse organisaties / onderdelen van GS
 - visie van gezondheidsbevordering en ondersteuning op maat (én lokaal)

Hoe beter?

- Makkelijker elkaars data benutten, bv data jeugdmonitor voor monitoring/evaluatie programma GS
- CMS GGD GHOR en CMS RIVM zijn andere systemen waardoor de makkelijke oplossing vaak een technische uitdaging is

Verbinding andere samenwerkingsprojecten:

- Rol GB'er (Gezonde School Adviseur) als adviseur tbv Gezonde Kinderopvang

Voorbeeld advies leefstijl en preventie

- Via Loketgezondleven.nl
- Aansluiten bij vragen/vraagstukken gemeenten en GGD
- Leefstijlthema's uit preventie- en sportakkoorden en thema's uit landelijke nota gezondheidsbeleid (leefomgeving, ouderen, jeugd etc.)
- Integraal werken stimuleren: planmatige aanpak van data naar doen (kennis die werkt)
- Kortdurend advies of ondersteuning (offline) en veel online kennis

Gezond leven in Nederland

Een gezonde leefstijl en een gezonde omgeving voor iedereen in Nederland daar gaan we voor. Het RIVM helpt beleidsmakers en professionals van gemeenten en GGD'en om inzicht te krijgen in preventie en te werken aan gezondheid en welzijn van inwoners.

Maatwerk lokale gezondheidsvraagstukken

Wilt u uw lokale gezondheidsbeleid integraal aanpakken? Wilt u dat gezondheid een plek krijgt in de omgevingsvisie? Of wilt u de samenwerking tussen professionals uit de eerstelijnszorg en het sociaal domein verbeteren? Met deze en andere vragen kunnen wij u helpen.

In onze aanpak staat integraal werken aan gezondheidsvraagstukken centraal. Een aanpak met samenhang en aandacht voor de vraagstukken waarmee u worstelt. Wij vertalen onderzoeksgegevens en wetenschappelijke kennis naar uw lokale situatie. Hierbij werken we samen met landelijke en regionale partners.

Maatwerk leefstijlinterventies

[Leefstijlinterventies](#) zijn beschikbaar voor elk gezondheidsthema en elke doelgroep. Maar hoe past een leefstijlinterventie in de integrale aanpak in een wijk, dorp of gemeente? Hoe kiest u de juiste interventie bij uw vraagstuk? Hoe maakt u van zo'n interventie maatwerk? Met deze en andere vragen kunnen wij u helpen.

Samen met u denken we mee over het aanpassen van de interventie aan de lokale context, over implementatie, monitoring en bijsturen in de praktijk. Hierbij werken we samen met landelijke en regionale partners.

Advies en ondersteuning leefstijl en preventie

> Successen; de lessen

- Advies op maat is steun in de rug, zoals adviesgesprek, gezamenlijk organiseren van bijeenkomst of workshop, hulp bij een implementatietraject, GGD altijd betrokken
- Relevante thema's komen terug in vakgroepen GGD GHOR NL beleid en GB

> Hoe beter?

- Producten nog beter afstemmen op lokale vraagstukken
- Co-creatie van producten

> Verbinding andere samenwerkingsprojecten

RIVM en GGD GHOR NL:

deelname aan Ondersteuning landelijk preventie akkoord (OLPA)

Beleidsbeïnvloeding in met gedragsinzichten in Coronatijd

perspectief van de RIVM Corona Gedragsunit

Kennismaking met de Corona Gedragsunit

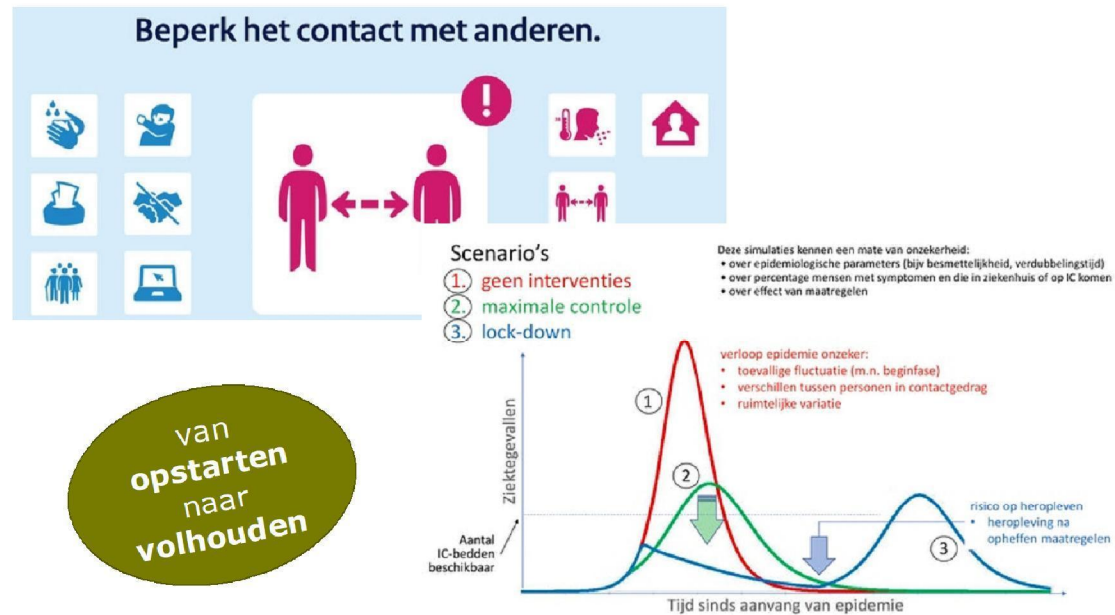

12 maart 2020 – ga allemaal naar huis...

- › 24 januari 2020 – eerste OMT
- › 9 maart 2020 – eerste persconferentie met Rutte & Van Dissel
- › 19 maart – verzoek om iets met gedrag te gaan doen
- › 20 maart – eerste overleg gedragsunit op het RIVM
- › 27 maart – werkpakketten krijgen vorm
- › 7 April – lancering vragenlijst via 25 GGD'en, 90.000 deelnemers
- › en toen ging het helemaal los: *interviews*, *literatuuronderzoek*, *verdiepend Onderzoek* (oa. Mondkapjes), *trendonderzoek*, *praktijkonderzoek*

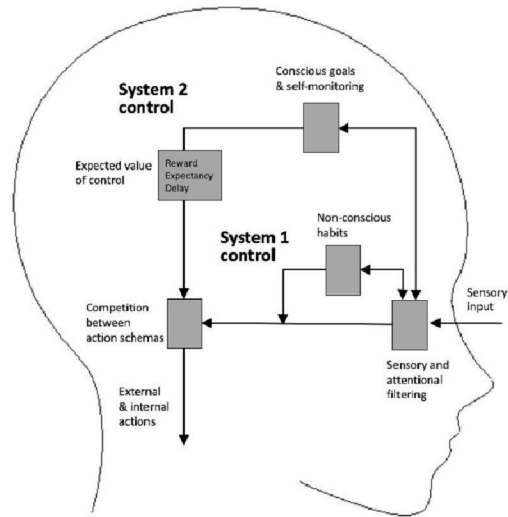

Gedrag van het virus & gedrag van de mens

Gedrag is meer dan Kennis

Corona Behavior Unit

With scientific behavior data,
knowledge and reflections

Contributing to effective corona
behavior measures

**Corona
Behavior Unit**

Since 20 March 2020

Aim

A healthy population
Physically, socially and mentally

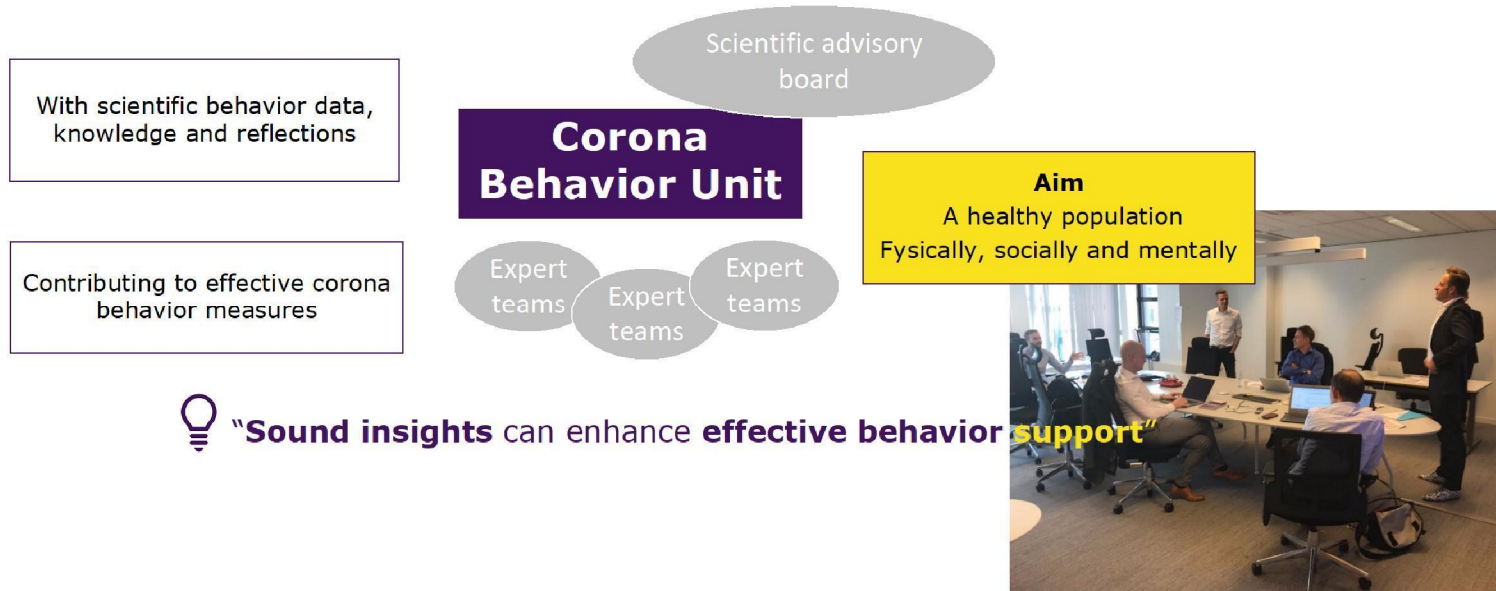

"Sound insights can enhance effective behavior support"

Corona Behavior Unit

Corona Gedragsunit *(sinds 20 maart 2020)*

Bijdragen aan de effectiviteit van Corona maatregelen, door gedragswetenschappelijke kennis te ontsluiten, te ontwikkelen en te vertalen naar adviezen voor overheidsbeleid en –communicatie.

- We anticiperen op toekomstige vragen van beleid inzake gedrag en maatregelen
- Wij werken vraaggestuurd, kortcyclisch en wetenschappelijk onderbouwd
- Wij maken het samenspel zichtbaar tussen gedrag, draagvlak en welbevinden van doelgroepen
- Wij adviseren over gedragsaspecten van maatregelen en monitoren het effect van maatregelen op gedrag

Doel: gezonde bevolking – fysiek, sociaal en mentaal

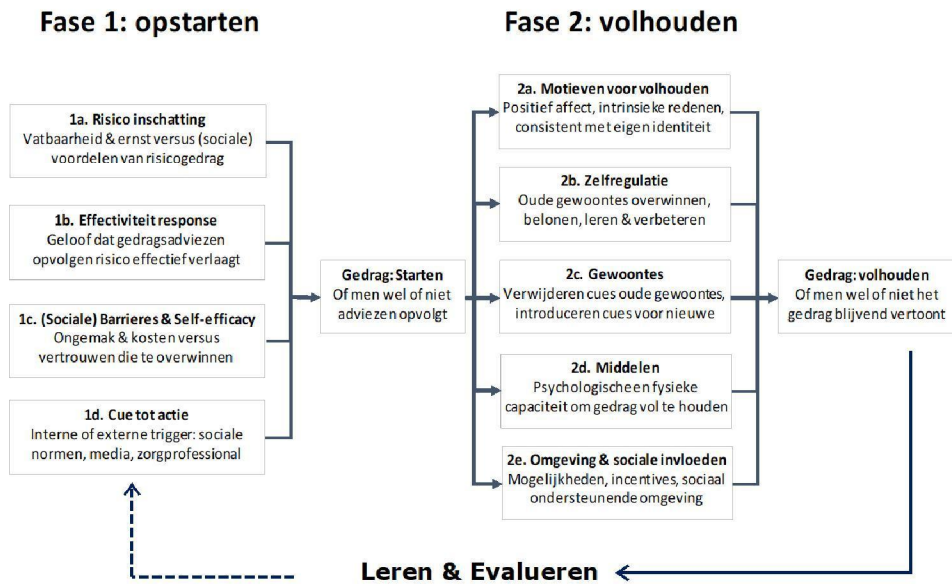
Gedragsexpertiseteam RIVM als basis

- Binnen 2 weken ca 70 mensen collega's ingehaakt...
- Ondergebracht bij Centrum Gezondheid en Maatschappij

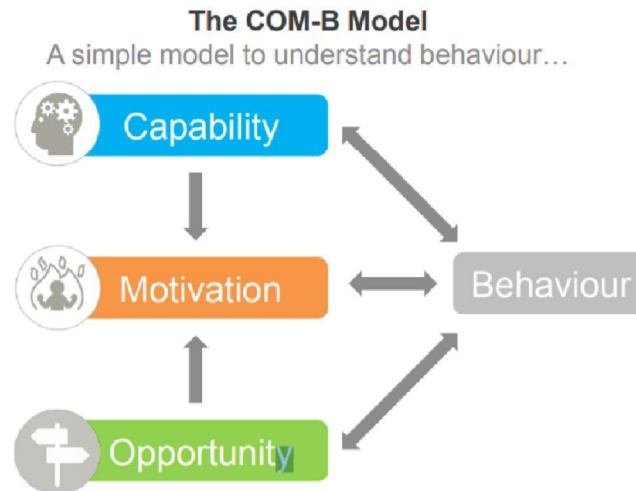

Kader Preventiegedrag

Basis elementen gedrag

Basis gedragsinterventies

1. Verklaren gedrag
2. Multi-level interventies:
 - Communicatie
 - Context: fysiek, sociaal
 - Controle: norm, regels
3. Samen met doelgroep en uitvoerders
 - Acceptabel
 - Uitvoerbaar
 - Equity
 - (Kosten)Effectief
 - Neveneffecten
4. Doel: gedragsverandering en preventie van infecties

1. <https://www.rivm.nl/documenten/basisdocument-preventiegedrag-welzijn> 2. <https://www.rivm.nl/documenten/3c-interventiemodel-in-coronatijd> 3. Kok et al. A taxonomy of behaviour change methods. *Health psychology review*, 2016, 10.3: 297-312. 4. Michie & West. Sustained behavior change is key to preventing and tackling future pandemics. *Nature Medicine* 27.5 (2021): 749-752. 5. [5.1.2e](#), [5.1.2a](#). "New MRC guidance on evaluating complex interventions." (2008).

Gedrag: 4 groepen

Hygiëne

Contacten beperken
Afstand houden

Thuis blijven
Testen bij klachten

Vanaf 2021
Vaccineren

Ons werk op hoofdlijnen

Methodes

- Literatuuronderzoek (WP2)
- Vragenlijstonderzoek – Cohort (WP3) / Trend (dashboard – WP11)
- Interviews & focusgroepen (WP4)
- Praktijkvoorbeelden (WP 10)
- Kennisintegratie (WP 7)
- Ondersteuning Beleid (WP9) & Communicatie (WP8)

Thema's

- Afstand houden
- Testen
- Hygiëne
- Thuis blijven
- Vaccineren
- Ouderen
- Jongeren
- Kwetsbare groepen
- En meer...

Mei 2020

Gezond blijven in corona-tijd

Alles is voor iedereen nu anders. De gedragsregels vragen aanpassingen van gewoontes. Dit doen we best goed.

Maar: hoe blijf je nu gezond?
En hoe houd je de gedragsregels vol?

Leefstijladvies in corona-tijd

www.loketgezondleven.nl/coronavirus

Met advies van het LCI en van de wetenschappelijke adviesraad van de corona gedragsunit, beide van het RIVM.

Update Gedrag, welzijn draagvlak & vertrouwen

Catshuis, 12-12-2021

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e RIVM /
Radboudumc

5.1.2e

Update gedragsonderzoek

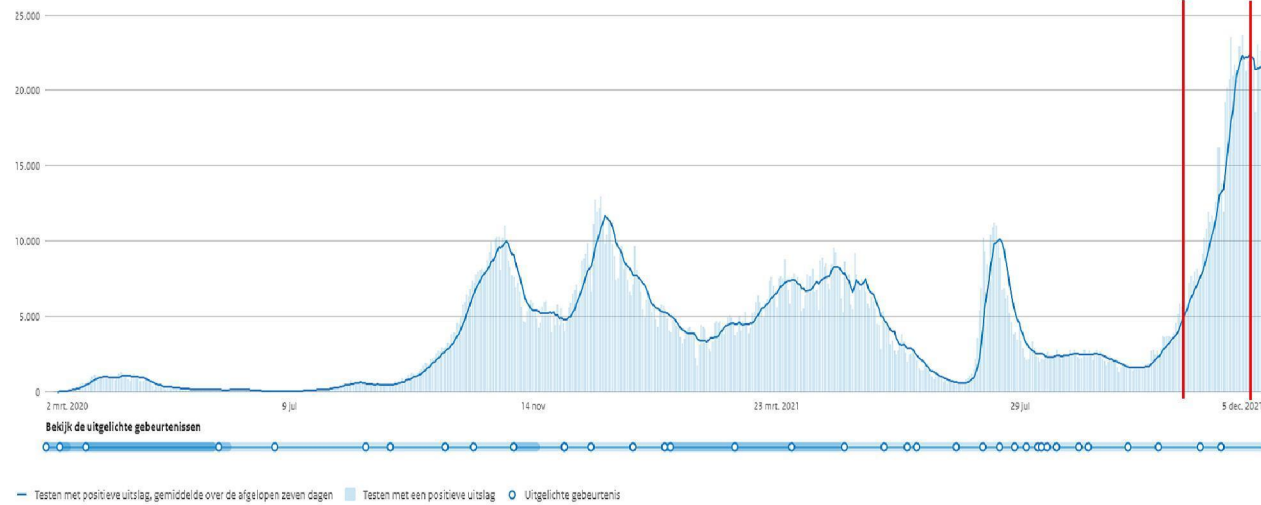
Aantal positief geteste mensen door de tijd heen

Deze grafiek laat zien van hoeveel mensen gemeld is dat ze positief getest zijn op het coronavirus.

Toon alles

Laatste 5 weken

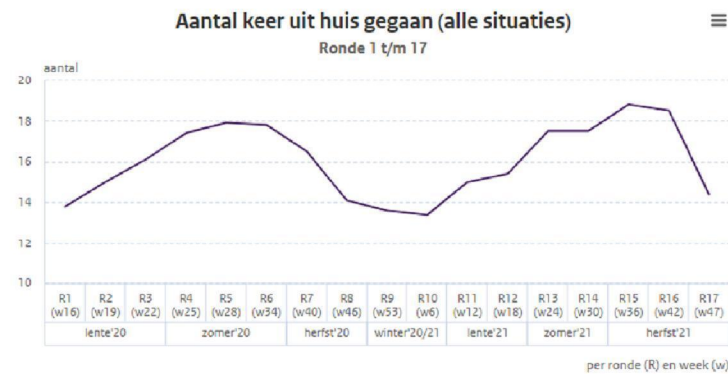
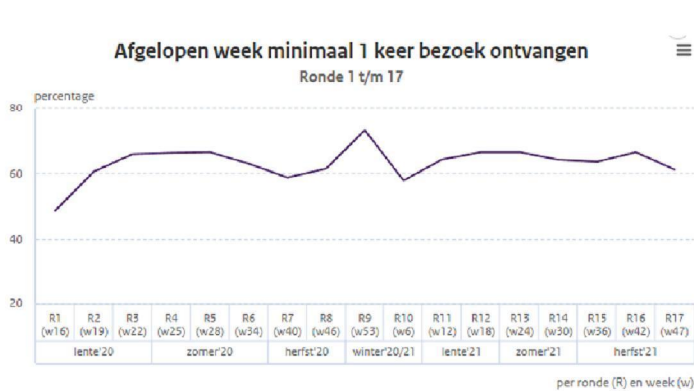
Ronde 17
+
Ronde 16 Interviews

Bron: RIVM

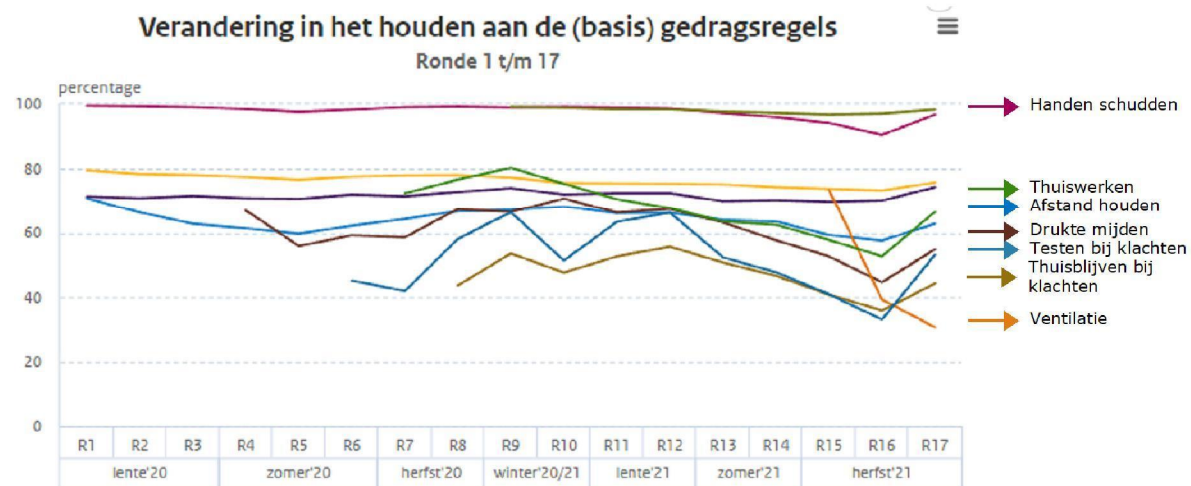

Sociale activiteit en mobiliteit omlaag, wel hoger dan voorjaar

Naleving gedragsregels

- ☒ hoesten/niezen in elleboog (1)
 - ☒ geen handen schudden (2)
 - ☒ voldoende afstand houden van anderen (1)
 - ☒ voor voldoende frisse lucht zorgen in woning (2)
 - ☒ thuisblijven bij klachten (2)
 - ☒ handen wassen als het nodig is (1)
 - ☒ mondkapje in openbaar vervoer (2)
 - ☒ niet op drukke plek geweest of elke keer omgek...
 - ☒ thuiswerken (3)
 - ☒ te ...
- (1) % aantal keren, (2) % van deelnemers, (3) % van totaal werkuren

Dreiging van het virus omhoog

maar ook gemak, norm, nut

Verandering gevoelsmatige dreiging van het coronavirus

Ronde 1 t/m 17

☒ — verspreidt snel en voelt dichtbij

☒ — maak ik mij zorgen over

Resultaten 17e ronde vragenlijstonderzoek
09-12-2021

Verandering oordeel kans zelf besmet raken

(zeer) waarschijnlijk; ronde 1 t/m 17

Verandering oordeel kans anderen besmetten

(zeer) waarschijnlijk; ronde 1 t/m 17

Zorgen over nieuwe variant

Ronde 14 t/m 17

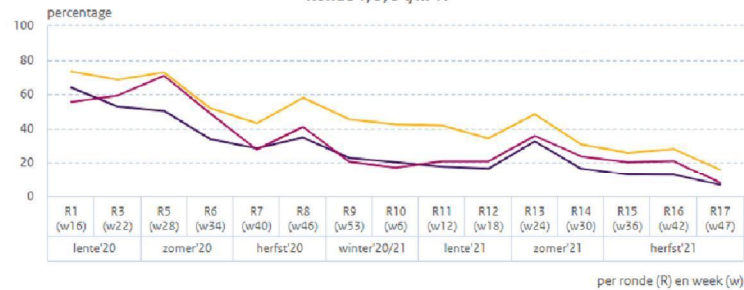
per ronde (R) en week (w)

Draagvlak omhoog maar vertrouwen in coronabeleid niet

Verandering in beeld van de Nederlandse aanpak

Ronde 1, 3, 5 t/m 17

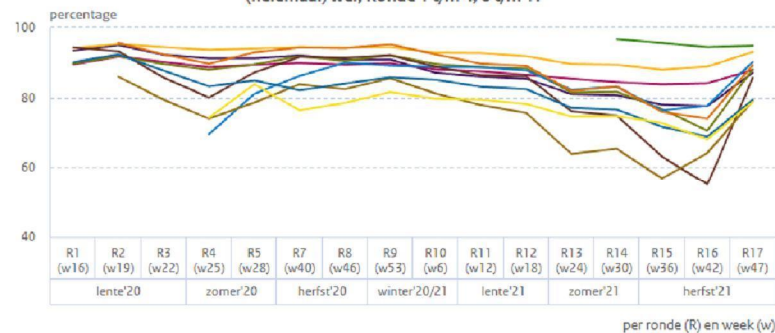

- ☒ sentiment in gesprek met anderen-(zeer) positief
- ☒ vertrouwen in aanpak overheid-(zeer) positief
- ☒ vergelijking met andere landen-(zeer) positief

Catshuis
12-12-2021

Verandering in draagvlak

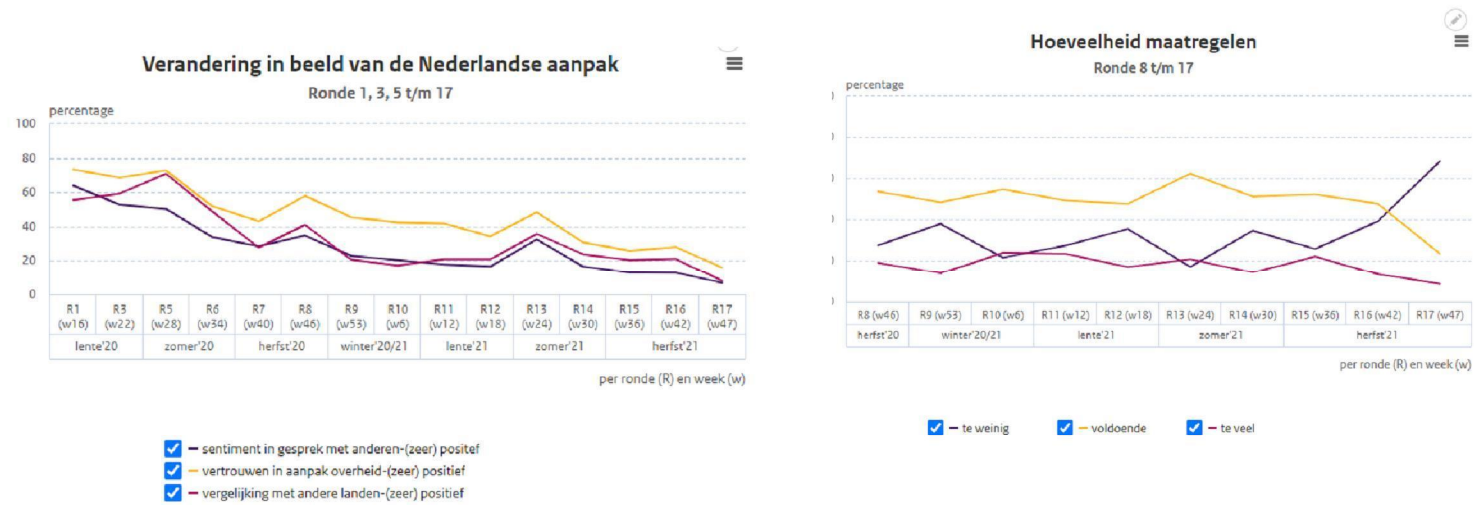
(helemaal) wel; Ronde 1 t/m 4, 6 t/m 17

- ☒ 20 seconden handen wassen
- ☒ papieren zakdoekjes gebruiken
- ☒ mondkapje in ov
- ☒ vermijd drukte
- ☒ thuiswerken
- ☒ testen bij klachten
- ☒ hoesten/niezen in elleboog
- ☒ geen handen schudden
- ☒ 1.5 meter afstand houden
- ☒ voor voldoende frisse lucht zorgen in woning
- ☒ in quarantaine gaan bij klachten

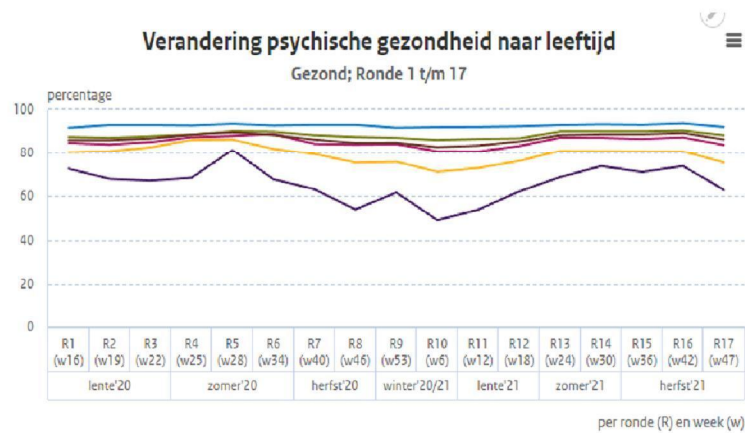

Draagvlak omhoog maar vertrouwen in coronabeleid niet

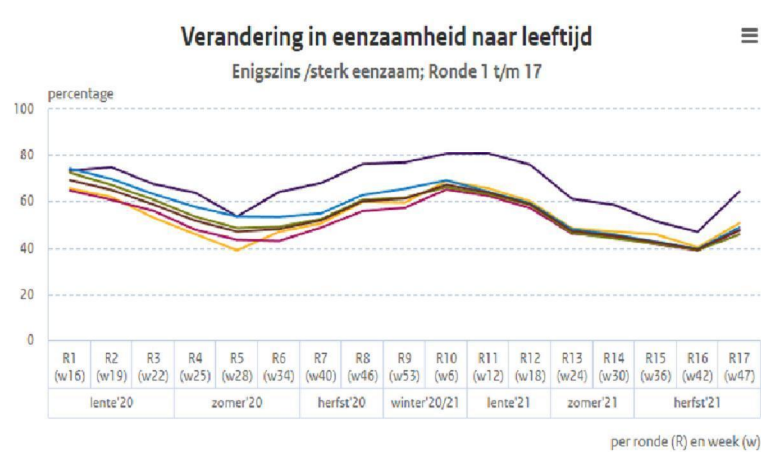

Welbevinden, 1^e daling mn jongeren (enige onzekerheid)

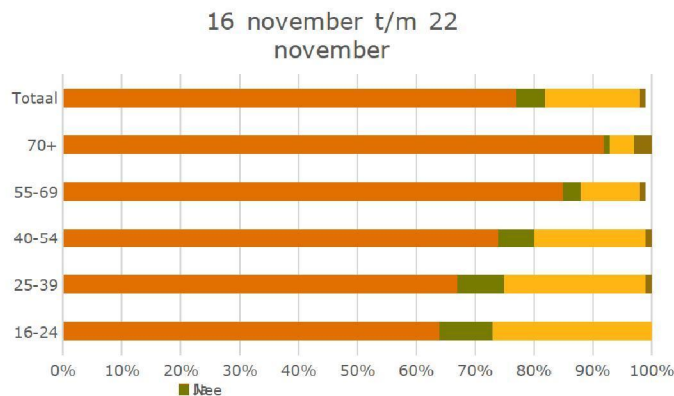
☒ 16-24 ☒ 25-39 ☒ 40-54 ☒ 55-69
☒ 70+ ☒ Totaal

☒ 16-24 ☒ 25-39 ☒ 40-54 ☒ 55-69
☒ 70+ ☒ Totaal

Resultaten 17e ronde vragenlijstonderzoek
09-12-2021

Vaccinatie: booster bereid

Niet gevaccineerd: heterogene groep

- Verzet tegen dwang, laag vertrouwen overheid
- Bescherming integriteit eigen lichaam
- Vertrouwen in eigen gezondheid
- Twijfels over werking en bijwerkingen
- Al corona gehad
- Onderliggende aandoeningen

Redenen tóch vaccineren

	redenen recent vaccineren (helemaal) niet van toepassing	(helemaal) wel van toepassing
Ik wilde mensen in mijn omgeving beschermen tegen corona	16,4	73,4
Ik wilde mezelf beschermen tegen corona	18,1	71,8
Ik wilde bijdragen aan het bestrijden van de coronacrisis	17,7	69,4
Om een coronatoegangsbewijs te krijgen	43,6	43,0
Ik voelde me onder druk gezet om me te laten vaccineren	64,6	28,0

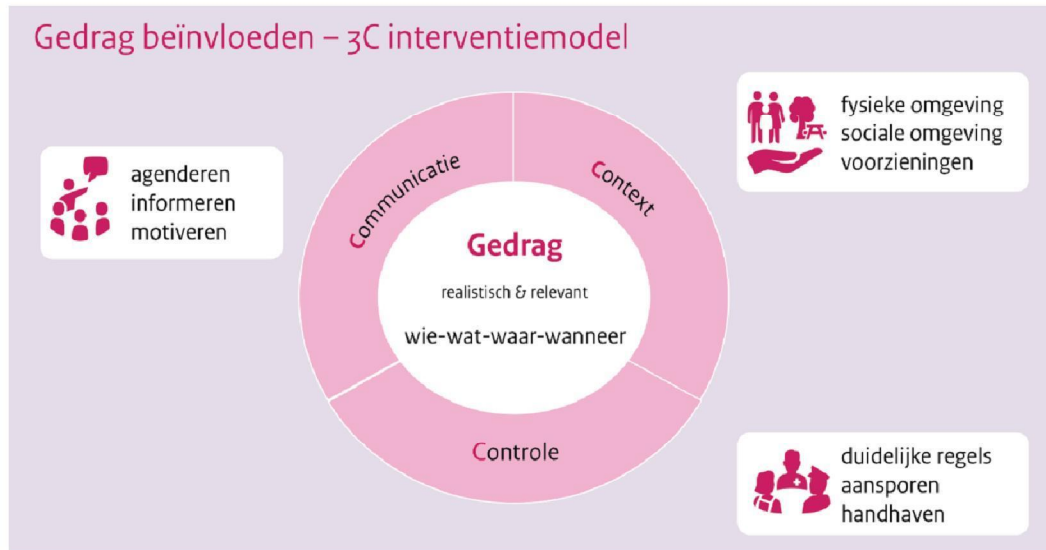

Kortom

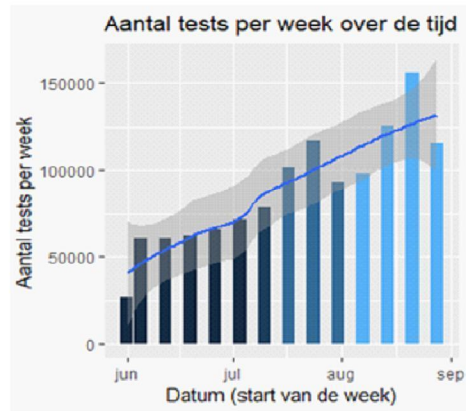
- › Daling risicogedrag vooraf aan laatste persconferentie
 - Aantal contacten en naleving
 - Nut, noodzaak, haalbaarheid
- › Lichte daling welzijn, mn jongeren/jong volwassenen
- › Toename draagvlak maatregelen, daling vertrouwen beleid ('te laat')
- › Behoorlijk hoge bereidheid booster, motieven tóch vaccineren intrinsiek

Veranderen & behouden gewenst gedrag is complex,
maar daar heeft Nederland sterke reputatie in

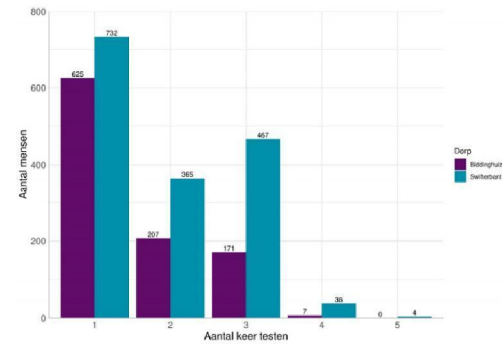

Voorbeeld multi-level interventie testen bij klachten

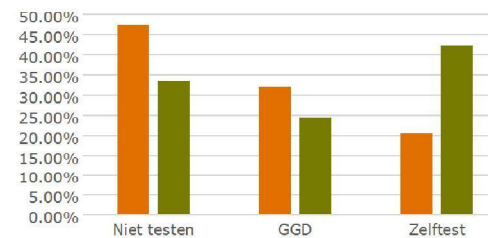
↑ ↑
Onderbouwde
communicatie momenten

1. <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/vignette-studie-zelftesten-bij-klachten>
2. <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2021-0089.pdf>

Figuur 2.2 Verdeling van het aantal keer dat mensen zich hebben laten testen, uitgesplitst naar Swifterbant (600 m afstand van de extra testlocatie) en Biddinghuizen (10,4 km afstand van de reguliere testlocatie).

Context: Nabijheid testlocatie

Beschikbaarheid zelftesten

Gedragreflecties vanaf januari 2021

Versie 12 januari 2022

Met nieuwe groep experts
leden openbaar op website RIVM

With credits to

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

NCTV gedragsreflecties

› **Kernoverwegingen**

- › Een duidelijke koers; transparante, goed onderbouwde besluitvorming en communicatie van belang voor vertrouwen, draagvlak en naleving. Maak onderscheid tussen:
 - Korte termijn (gericht op vermindering circulatie virus).
 - Bij epidemiologische onzekerheid, wees terughoudend met versoepelingen om jojo-effect te voorkomen.
 - Indien er (vanuit epidemiologisch perspectief) ruimte is voor aanpassingen, geef dan prioriteit aan maatregelen die de negatieve impact op welbevinden dempen.
 - (Midden) lange termijn perspectief gericht op leven met het virus
 - Voor draagvlak en uitvoerbaarheid is het van belang de sectoren/ branches/ burgers systematisch en tijdig te betrekken bij de invulling van toekomstig beleid
- › Wenselijk om voldoende tijd voor wetenschappelijke onderbouwing te bieden en het toetsen van voorliggend beleid bij burgers/branches/sectoren in het proces in te bouwen. Hierover communiceren kan bijdragen aan de ervaren rechtvaardigheid, uitvoerbaarheid en draagvlak voor beleid.

Toepassing op mogelijke aanvullende maatregelen

- › Mogelijk uitbreiden van de kerstvakantie voor scholen met een week.
 - Dit is **uitlegbaar als dit effectief en noodzakelijk is** bij het terugdringen van de viruscirculatie en het onder controle krijgen van de pandemie.
 - **Draagvlak voor sluiten van scholen is laag.** Houd rekening met de gevolgen voor kinderen en ouders in kwetsbare posities.
 - Op zo'n korte termijn thuisonderwijs plannen en realiseren is **voor ouders een forse belasting.**
 - Houd rekening met vergelijkingen met omringende landen waar hierover al besluiten zijn genomen. Indien in Nederland andere beleidskeuze wordt gemaakt, leg helder de overwegingen hiervoor uit.

- › Corona Toegangsbewijs (CTB) in de niet-essentiële detailhandel en niet-essentiële dienstverlening en verruimen van de algemene sluitingstijden (inclusief sportverenigingen)
 - I.v.m. uitlegbaarheid en consistentie, **wees terughoudend met vele aanpassingen** in het maatregelenpakket, **tenzij de bijdrage aan de bestrijding van de pandemie substantieel is.**
 - **Overweeg verruiming van tijdslot voor buitensportlocaties** vanuit oogpunt van **welbevinden**, met name voor jongeren/jong volwassenen.

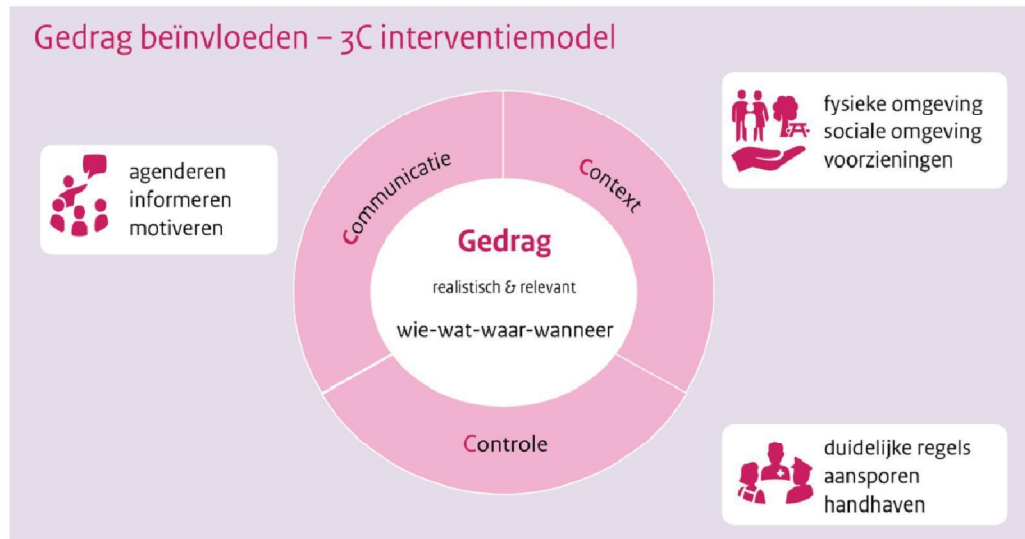
Korte en middel-lange termijn

- › Versoepelen met enige traagheid, Jo-Jo effecten voorkomen
- › Voorzieningen: zelftesten, testen en vaccineren nabij
- › Communicatie vaccineren:
 - Fijnmazig vaccineren
 - Groot communicatie moment lokale, regionale en landelijke media (bottom-up); onafhankelijke experts (twijfeltelefoon?); aanleiding 'wat weten we na en jaar vaccineren?' + traditioneel vaccin
- › Werken aan middel lange termijn perspectief
 - Pro-actief, scenario's
- › Duurzame gedragsverandering
 - Uitvoerbaar, effectief en breed gedragen door sectoren en burgers
 - Multi-level: communicatie, voorzieningen, etc.

Extra

Versoepten met enige traagheid & intensiveer ondersteunen naleven

Communicatie (agenderen, informeren en motiveren)

- › Heldere, consistente en herhaalde communicatie over het nut, noodzaak, effectiviteit en uitvoerbaarheid van naleving van de (basis)maatregelen, ook voor gevaccineerde mensen, is essentieel (zowel vanuit oogpunt van welbegrepen eigenbelang, belang van bedrijven en organisaties als voor de samenleving als geheel).
- › Wees inclusief in de communicatie en voorkom vingerwijzen naar burgers of groepen.
- › Leg uit hoe mensen zo veilig mogelijk samen kunnen komen (zelftesten, ventilatie ect.).
- › Zodra beschikbaar: Communiceer een haalbaar, breed gedragen en effectief (midden) lange termijn plan dat inhoudelijk aangeeft:
 - welke indicatoren (bijv. de R, besmettingscijfers, of ziekenhuisopnames) als criterium worden gebruikt en waarom (ziektelast zoals long-covid) en welke andere waarden in afweging mee worden genomen
 - op welke criteria en evidentie (inclusief effectiviteit en haalbaarheid en impact op welzijn, ongelijkheid en rechtvaardigheid) dit plan is gebaseerd
 - hoe zich dat vertaalt in lokale of bredere maatregelen, en wie (bijv. burgers, organisaties, beleidsmakers, communicatie professionals) wat moet doen
 - wat het (middel)lange termijn perspectief is
- › Naast fijnmazig vaccineren, grotere communicatiemoment in de media blijven nodig, waarbij uitleg plaatsvindt over de (tot dusver bekende) voor- en nadelen en lange termijn effecten van vaccinatie, inclusief booster. En bij wijziging van mondkapjes plicht/advies en isolatie/quarantaine regels ook hierover!
- › Biedt mensen een raamwerk om de informatie te kunnen interpreteren door de logica van vaccinatie in de pandemiebestrijding begrijpelijk en eenduidig uit te leggen. Doe dit samen met experts en doelgroep. De zender van de informatie moet voor de doelgroep onafhankelijk zijn en vertrouwd worden.

Context (fysieke en sociale omgeving en voorzieningen):

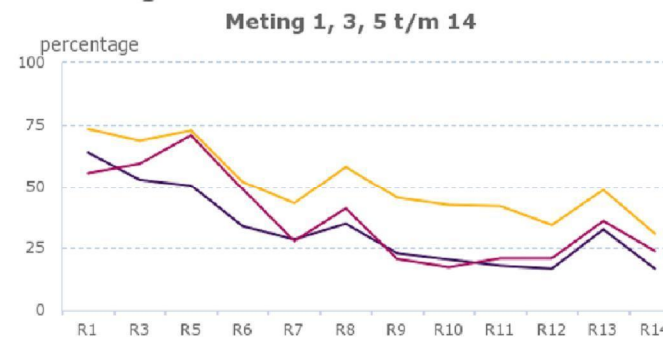
- › **Juiste mondkapjes en zelftesten actief uitdelen** met begrijpelijke toelichting in oa onderwijsinstellingen, markten, bij tankstations, NS-stations, juist op plekken waar mensen komen. De bijsluiter bij zelftesten & juist gebruik mondkapjes best ingewikkeld. Zorg voor duidelijke voorlichting en maak persoonlijke ondersteuning beschikbaar.
- › **Betrek branches & maatschappelijk middenveld bij ondersteuning maatregelen**, zij hebben als geen ander zicht op de (on)mogelijkheden om de fysieke en sociale omgeving die binnen hun invloedssfeer valt, aan te passen om virusoverdracht te beperken en daarbij tegelijkertijd wel hun bestaansrecht kunnen behouden (open blijven, inkomsten genereren etc.)
- › **(financiële) vangnetten herijken** – voorkom dat mensen vanwege wegvallen noodzakelijke inkomsten of ontbreken van alternatieven zich niet laten testen en/of met een besmetting alsnog contacten opzoeken door naar het werk of een onderwijsinstelling te gaan of opdrachten aan te nemen.

Zie voor nadere toelichting en voorbeelden onze eerder uitgebrachte gedragsreflecties en memo's. www.rivm.nl/gedragsonderzoek/publicaties

Recap

- › Role and position of the Dutch National Institute for Public Health and the Environment regarding corona behavior
- › Experts surrounding the C-Behavior Unit
- › Government parties and others using data & insights of the C-Behavior Unit
- › Communication strategies
- › Lessons learned & current challenges

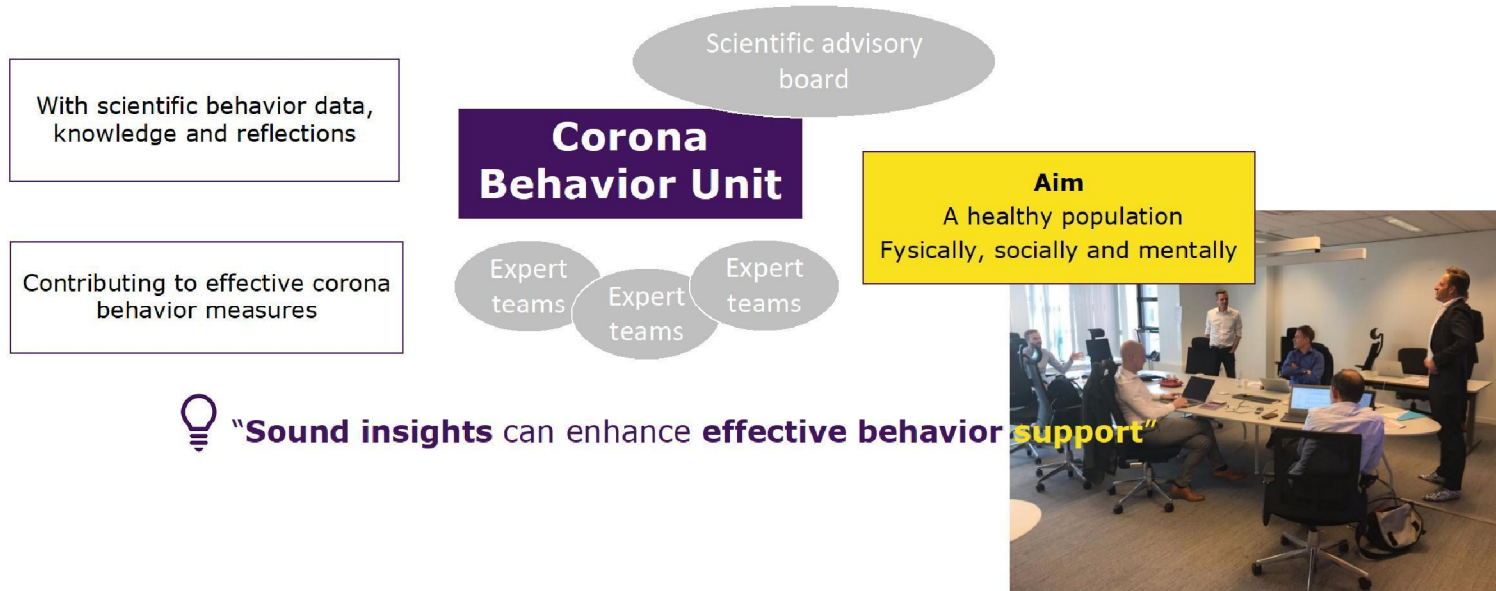

RIVM National Public Health Institute

- › Independent
- › Ministry of Health is owner as well as the main party asking questions & providing research funding to provide answers
- › Providing knowledge & insights – no explicit advisory roll
- › Expertise within the institute complemented with experts from universities and other organizations
- › In the media: primary focus on presenting own data, no speculation or debate

Corona Behavior Unit

Policy support by sharing insight in behavior determinants & actual behavior

- › Behavior liaison officers present at
 - Ministry of Health
 - National Crisis Communication team
- *not present at tables discussions reports of OMT & other covid-relevant data*
- › Knowledge sharing with chair/secretary of our Outbreak Management Team & with directors National planning bureaus → *they have seats on decision tables*
- › Knowledge sharing with our Scientific Board members & experts
- › Members of parliament follow national media (read less memo's / reports?)
- › Feeding new data & insights to the press within limits of own role important

**Short, reliable & direct communication necessary
to be succesfull during times of crises**

Lessons learned and challenges

**the problem is the virus,
the solution lies in human behavior**

- Short & direct communication, easy to understand
- Solid & reliable data, easy access & frequently updated
- New channels & formats in action for knowledge brokering in times of (international) crisis
- Momentum: Behavior experts are found by the media, members of parliament start asking behavior related questions, Ministries interested in broadening use of behavior insights

More to be found on our English Website:

[Applying behavioural science to COVID-19 | RIVM](#)

Contact & informatie

www.rivm.nl/gedragsonderzoek

5.1.2e

@rivm.nl

Aanmelden nieuwsbrief Corona & Gedrag:
www.rivm.nl/abonneren/nieuwsbrief-corona-ge

Bezoek onze website